

**IK ZIE (NOG)
GEEN TOEKOMST**

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

Protestantse Kerk

INHOUD

	Pagina
Voorwoord	3
1. Vreemdelingen vertellen hun verhaal:	5
"Kijk naar de vogels in de lucht"	5
"Ik doe erg mijn best om te overleven"	7
"Ik ben bang"	10
"Blijf ik of ga ik terug?"	13
"Mijn toekomst kan lichter worden"	15
"Drie maanden waren als drie lange jaren"	17
"Beter in detentie dan op straat"	20
2. Position Paper Kerk in Actie	22
3. Ter inspiratie	25

COLOFON

Uitgave

Kerk in Actie
Postbus 456
3500 AL Utrecht
Tel. (030) 880 14 56
E-mail servicedesk@kerkinactie.nl
Internet www.kerkinactie.nl
Giro 456

Redactie

Betty Schouwenaar
Geesje Werkman

Eindredactie

Henk van IJken

Illustraties

Een vluchteling uit Sri Lanka

Gedichten

Ezeh C. (Ter Inspiratie)
is een gedetineerde uit Nigeria

VOORWOORD

Een boekje over ervaringen in de vreemdelingenbewaring, dat toevallig tot stand kwam. In november zocht het radioprogramma Schepper & Co iemand die vreemdelingen die in bewaring zaten hielp. Op een oproep kreeg ik vele reacties, en zo ontstond het idee om deze mensen uit te nodigen voor een kerstmaaltijd en om afspraken met hen te maken over hun medewerking aan een boekje over hun ervaringen in de vreemdelingenbewaring.

Een toevallige groep dus die bijeen kwam in december en van wie we zeven verhalen van zeven verschillende mannen in januari en februari op tekenden. De verscheidenheid van zowel hun landen van herkomst, hun redenen van vertrek, hun godsdienst, de plaats waar ze gedetineerd zaten en hun visie op vreemdelingendetentie is niet gepland, maar berust op toevalligheid. Ik ben geneigd te zeggen dat er voorzienigheid in het spel was.

Waarom dit boekje door Kerk in Actie? Al in 2006 uitte het Justitiepasteraat in zijn nota "Perspectief in vreemdelingenbewaring" zijn zorg over de mensen die vanuit de bewaring weer op straat worden gezet. Naar de waarneming van de pastores kan tweederde van de ingeslotenen niet worden uitgezet." *Zij worden zonder enige voorziening op straat gezet met de opdracht Nederland direct te verlaten. Voor allen geldt dat zij zich door een complex van factoren in een vicieuze cirkel en een uitzichtloze levenssituatie bevinden, zonder inkomen, niet verzekerd, zonder dak boven hun hoofd. Zij komen terecht in de marge van de samenleving en noodgedwongen vervallen velen tot criminaliteit en prostitutie."*

Mede op grond van deze notitie heeft Kerk in Actie samen met ICCO, IOM Nederland, de Stichting Inlia en het Justitiepasteraat een project beschreven die juist deze groep wil bijstaan bij het ontwikkelen van perspectief in hun leven. Samen met het project Het Wereldhuis van de Diaconie van Amsterdam is dit project 'Het Terugkehrhuis' onderdeel van de 40dagentijdscampagne van Kerk in Actie, 'Een ramp laat je niet los'.

Daarnaast is het voor buitenstaanders ingewikkeld om in de vreemdelingenbewaring binnen te komen, en mogen mensen die in deze instellingen werken er niet vrijelijk over vertellen.

Een van de taken van het diaconaat, dus ook van Kerk in Actie, is het stem geven aan mensen die zelf geen stem hebben. Dit boekje doet recht aan

deze diaconale opdracht, het geeft stem aan degenen die in vreemdelingenbewaring zaten.

Veel staat ook niet in dit boekje, bijvoorbeeld dat iemand die nu 7 jaar in Nederland is, niet heeft mogen werken, niet een beroep heeft mogen uitoefenen. Een jongen van 28 jaar die in de laatste 7 jaren niet een boek kon kopen, niet een nieuw kledingsstuk kon kopen, niet een cd kon kopen, niet de kracht van zijn leven heeft kunnen besteden aan zijn toekomst. In een aantal van de verhalen kwam de volgende noodkreet op mij af: *“Ik wil zo graag bij de samenleving horen, ik wil zo graag het gevoel van veiligheid, geaccepteerd worden. Ik wil zo graag het gevoel dat mensen blij zijn dat ik besta”*. In Nederland verblijven duizenden mensen met soortgelijke verhalen. Daar komen elk jaar een paar duizend bij als de huidige gang van zaken zich voortzet. Redenen om de handen ineen te slaan en te zoeken naar veranderingen. Daartoe heeft Kerk in Actie onlangs aan de Tweede Kamer in haar Position Paper ten behoeve van een ronde tafel gesprek, duidelijk gemaakt hoe zij staat tegenover de huidige wijze van het vastzetten van vreemdelingen. Achter in dit boekje treft u deze Position Paper aan.

De vreemdelingen die meewerkten en ook degenen die hen opvangen en verder helpen zijn we dankbaarheid verschuldigd. Zonder hen konden we dit boekje niet maken. We hopen dat dit boekje helpt om beleidsmakers te overtuigen dat opsluiten niet de weg is. Dat perspectief zoeken samen met hen die al hun kracht er in investeren om perspectief te zoeken, en daar zelfs maandenlange opsluiting voor over hebben, vermoedelijk tot ongekende resultaten kan leiden. Immers een toekomst is wat zij wensen, en is dit niet wat wij allen wensen?

Geesje Werkman

1. VREEMDELINGEN VERTELLEN HUN VERHAAL

“KIJK NAAR DE VOGELS IN DE LUCHT”

De 41-jarige T kwam in 1997 vanuit Teheran naar Nederland. Op mijn vraag welke motieven hij had om zijn vaderland te verruilen voor Nederland, zegt hij: “Het was Gods plan met mij. Hij veranderde mijn leven. Doordat ik hier kwam ben ik in God, in Jezus, gaan geloven. Jezus heeft mij gereinigd. Als ik Hem niet had ontmoet, was ik voortgegaan op een slechte weg en had ik nog slechte gedachten gehad”. Deze zinnen sluit hij af met ‘amen’.

Over de concrete aanleiding en over wat die slechte weg dan was wil hij niet praten. T kwam over land, via Turkije, naar Nederland. Er was veel gebeurd onderweg, maar de exacte feiten krijg ik niet te horen. T was ziek en schaamde zich voor andere mensen. Tot hij uitgeprocedeerd raakte, deed hij veel vrijwilligerswerk: met gehandicapten, met ouderen. Hij raakte in 2001 uitgeprocedeerd en kreeg te horen dat hij ons land moest verlaten. Hij ging naar Engeland, om iets nieuws op te bouwen, maar werd teruggestuurd als zogeheten ‘Dublin Claimant’ toen hij er vertelde dat hij uit Nederland kwam.

Terug in Nederland kwam hij in het Grenshospitium terecht. De advocaat die hem was toegewezen deed niet veel voor hem. T wist niet waarom hij in deze gevangenis zat en hoe lang dit zou duren, maar Jezus was zijn steun, zegt hij. Hij bezocht hem in zijn cel, aldus T.

“In de gevangenis was het eten slecht, we konden weinig luchten en er was niets te doen.” Sommige gevangenen draaiden door en werden dan voor een paar dagen in een isoleercel opgesloten, maar dat overkwam T niet.

Voor hem was de kerkdienst een lichtpuntje. De pastor en de medewerkster van de bibliotheek waren de mensen aan wie hij houvast had. Tussendoor wordt Jezus veelvuldig geprezen en steeds volgt er een ‘amen’.

Hij herinnert zich nog hoe hij naar de rechtbank ging. Als een crimineel werd hij door vier mannen begeleid in een detentiebus. Bij de rechtbank kreeg hij uitleg over de inhoud van het Dublinverdrag.

T veert op als hij verder vertelt: “Toen kwam er een rare avond, die vergeet ik niet meer. Op 2 januari, na zes maanden en twee weken, op een ijsskoude dag, kreeg ik om 19.00 uur ‘s avonds te horen dat ik weg mocht, nee: weg moest. Ik stond letterlijk op straat. Het was donker. Op een plek waar geen bus meer kwam, stond ik op straat. Ik heb gesmeekt om die nacht te mogen blijven, want ik wist niet waar ik heen kon gaan en het was donker en koud. Hij vindt niet dat de situatie van ieder in de vreemdelingendetentie hetzelfde is. “Ieder heeft zijn eigen problemen.” Zelf kan T niet terug, maar hij wil naar elk land dat hem maar hebben wil, als het maar niet een islamitisch land is, want T vindt vrijheid van godsdienst erg belangrijk en is niet tegen de islam, maar wil en kan daar niet meer wonen. “Voor mij is Hij de weg”, zegt hij.

Het gaat nu niet goed met T.

Zijn medicijnen krijgt hij vergoed, maar hij is elke dag nerveus om zijn toekomst. Hij wil graag zijn leven opbouwen en meedoen met de Nederlanders. Nederlands is zijn tweede taal, die hij overigens zeer goed spreekt.

“Ik wil samenleven”, zegt hij met stemverheffing.

Hij weet dat niet iedereen in dit kleine land kan leven met 16 miljoen inwoners. Maar hij heeft wel een boodschap: “De wereld is groot, ‘t hart is groot, de mens is groot. Jezus geeft je brood. Mijn lot is in Nederland. Ik heb geen klachten. Ik heb Jezus hier ontmoet. Daarvoor ben ik dankbaar. Ik zou graag in Nederland blijven. Maar ik ga door, vol hoop, want zegt Jezus niet: “Kijk naar de vogels in de lucht” (red.: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie dan niet meer waard dan zij? Matteüs 6 vers 26).

“IK DOE ERG MIJN BEST OM TE OVERLEVEN”

Wanneer vertrok u naar Nederland en waarom?

“In februari 2002 kwam ik vanuit Darfur naar Nederland. Ik ben op 1 januari 1970 geboren in El Fasher en woonde in Quarni.

Mijn vertrek had twee redenen:

In het verleden, ik woonde nog in Sudan, ging ik soms naar Khartoum om Tumbaq (een soort tabak) te verkopen. De laatste keer dat ik ging, werd ik bij een bushalte door de militie van het volksverdedigingsleger geronseld. Deze organisatie was voor de jihad: ik moest in Zuid-Sudan vechten tegen de rebellen.

Ik werd naar de militaire luchthaven Juba vervoerd, waar ik duidelijk maakte dat ik niet tegen landgenoten wilde vechten. Daarop werd ik in een kamp gemarteld, waar men drie maanden lang probeerde mijn weerstand te breken. Uiteindelijk kreeg ik de opdracht om een informant van de verzetsbeweging te liquideren. Dit kon ik niet. Ik ben samen met die man gevlucht.

Ze hebben me niet te pakken gekregen. We liften met een vrachtwagen naar Khartoum. Uiteindelijk ben ik via een reisagent voor veel geld (betaald door een oom en met sieraden van mijn moeder) verder gevlucht. Ik was immers dienstweigeraar en werd gezocht. Mijn dorp was inmiddels platgebrand en de inwoners waren gevlucht.

Ik behoor tot de Berti-stam maar bij mijn komst in Nederland heb ik, uit angst voor represailles van het volksverdedigingsleger, de naam van een andere stam opgegeven. Amnesty International is bezig met mijn zaak, voornamelijk door bewijzen te zoeken dat ik wel degelijk tot de Berti-stam behoor.”

Op welke manier bent u in de vreemdelingenbewaring terecht gekomen?

“Ik was inmiddels illegaal en werkte voor weinig geld bij een Turkse bakker. Bij een controle heeft de politie mij gearresteerd omdat ik geen papieren had. Eerst brachten ze me in de boeien naar een politiebureau in Haarlem, daarna naar de detentieboot in Rotterdam. Daar ben ik zeven maanden geweest. Ik werd gefouilleerd en alles wat ik bij me had werd in beslag genomen. Alleen kleding mocht ik meenemen in de cel.”

Een keer per week kreeg hij een stuk zeep en een handdoek. In de cel waar hij zat stonden twee stapelbedden en er was een douche en een wc. Soms zat hij met criminelen in de cel. Ze werden 1 uur per dag gelucht.

Volgens Abdelmajed Bahr werken advocaten en justitie in de detentie samen. Je mag maximaal zes maanden op de boot in detentie blijven, maar hij verbleef zeven maanden op de boot in Rotterdam en nog twee maanden in kamp Zeist, waar de situatie overigens iets beter was.

Hoe hebt u de detentie beleefd?

“Het eten was er slecht en het was niet veel. Altijd rijst, geen vlees en altijd uit de magnetron. Eenzijdig. Soms een beetje fruit, een keer per week eieren. In Zeist probeerden medebewoners me gek te maken. De psychiater vroeg mij helemaal niet naar mijn geestesgesteldheid maar probeerde op me in te praten om me te laten vertrekken naar Sudan. Ik heb een keer, in Rotterdam, in de separeercel gezeten nadat er ruzie was op de kamer en ook een keer in Zeist. Ze brachten mij bij de afdeling ‘gekke mensen’, maakten me expres gek. Het kwam geregeld voor dat medegevangenen in de separeercel moesten. Sommigen een dag, anderen drie weken of een maand.”

Wat gaf u kracht gedurende de periode van detentie, waar hield u zich aan vast?

“Ik kreeg kracht van Allah. Ik las veel in de Koran en bad veel. Ik kreeg nooit bezoek en ik moest van mezelf sterk zijn, maar ik ben wel zeven kilo afgevalen in deze periode.

Momenteel gaat het redelijk goed. Ik woon nu in Groningen. Inlia heeft mij geholpen met een huis en leefgeld. Ik sport veel, onder andere voetbal, en heb zelfs de marathon gelopen. Ik stond in de krant. Maar ik heb geen toekomst. Ik kan niet zomaar trouwen en kinderen krijgen en heb geen werk, geen opleiding, geen kansen.

Soms ben ik depressief en ik heb trauma's. Ik mag niet werken en niet leren. In de detentie leek een dag soms een maand en in de isoleercel een dag twee maanden.

Ik doe erg mijn best om te overleven. Ik ben altijd sterk geweest, ook in Darfur, en tijdens de martelingen in Zuid-Sudan. Toch is mijn leven kapot. Ik vind het wel fijn dat er altijd goede en aardige mensen zijn die mij helpen en steunen. Maar als je hoofd van binnen kapot is, kan niemand dat meer goed maken.”

Wat zou de Nederlandse overheid moeten doen als mensen die hier niet mogen blijven niet vertrekken?

“Als er oorlog is in het land van herkomst moeten mensen hier kunnen blijven. Mensen met problemen moeten blijven. Mensen die hier om economische redenen zijn moeten terug.

Advocaten en rechters moeten niet samenwerken. Daardoor komen de rechten van de mens in de knel. Veel kerkelijke mensen helpen ons. Die samenwerking moeten we stimuleren. Juist als het gaat om samenwerking tussen moslims en christenen.”

“IK BEN BANG”

Met een tragische glimlach rond zijn mond kijkt hij me aan en tikt me op een schouder. “Ik ben altijd bang buiten”, fluistert hij. Zijn vader verstopte, toen hij jonger was en nog in Sri Lanka woonde, wapens in huis. Dat moest van de Tamils. Als hij weigerde, werd hij als verrader beschouwd.

Nadat de regering hier achter kwam, vluchtte hij met zijn familie naar het noorden. Daar bleef het gezin, totdat zijn vader ziek werd. Toen gingen ze terug naar de hoofdstad, waar de militairen zijn vader nog steeds zochten. Hij overleed uiteindelijk aan een hartstilstand.

Zelf tekende hij inmiddels cartoons voor kranten. Drie keer belandde hij hiervoor in de gevangenis. Hij werd gemarteld, waardoor hij nog steeds lichamelijke en psychische klachten heeft.

PASPOORT INGENOMEN DOOR IND

Met veel geld lukte het hem om te vluchten naar Nederland waar hij direct in het grenshospitium terecht kwam.

In het grenshospitium had hij geen contact met medebewoners, omdat hij hen niet vertrouwde. Terwijl hij zijn verhaal vertelt, lopen de tranen over zijn wangen. Hij is 28 jaar. In het grenshospitium voelde hij zich het best na de kerkdienst, na het gezamenlijke gebed. Hij is geen christen, zegt hij, maar hij gelooft wel in Jezus.

Een keer zag hij in een droom een licht bij zijn raam: dat was een signaal van God dat alles ooit goed zou komen, gelooft hij. Daaraan hield hij zich vast. Het valt me op dat hij mank loopt.

Zijn bagage en paspoort moest hij in het grenshospitium inleveren. De Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) nam zijn paspoort in, zegt hij, want ze geloofden niet dat hij uit Sri Lanka kwam. Hij heeft zijn paspoort nog steeds niet terug gekregen en weet niet waar het is.

Binnen een maand kreeg hij een advocaat. Na de eerste zitting bij de Rechtbank volgde er een positieve uitspraak, maar de IND ging in beroep.

Hij werd een keer naar Schiphol gebracht, maar in de slurf naar hij vliegtuig protesteerde hij, trok zijn kleren uit en riep: “Ik wil niet terug!”. Hij was doodsbang om terug gestuurd te worden. Er keken passagiers toe, en uiteindelijk is hij niet uitgezet.

De tweede keer dat hij zou worden uitgezet, greep zijn advocaat op het laatste moment in. Hij zit nu in de vierde procedure. Hij kan niet terug, dat zou zijn dood betekenen, zegt hij, want hij is immers een Tamil.

VRIJ?

Uiteindelijk wordt hij overgeplaatst naar een asielzoekerscentrum in Eindhoven, later naar Dronten.

Die locatie ligt op 6 kilometer afstand van een dorp of stad. Voor hem te ver om naartoe te fietsen. Iemand van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) verscheurde voor zijn ogen zijn verzoek om overplaatsing, waarna de medische dienst van de opvang een verzoek voor hem heeft ingediend.

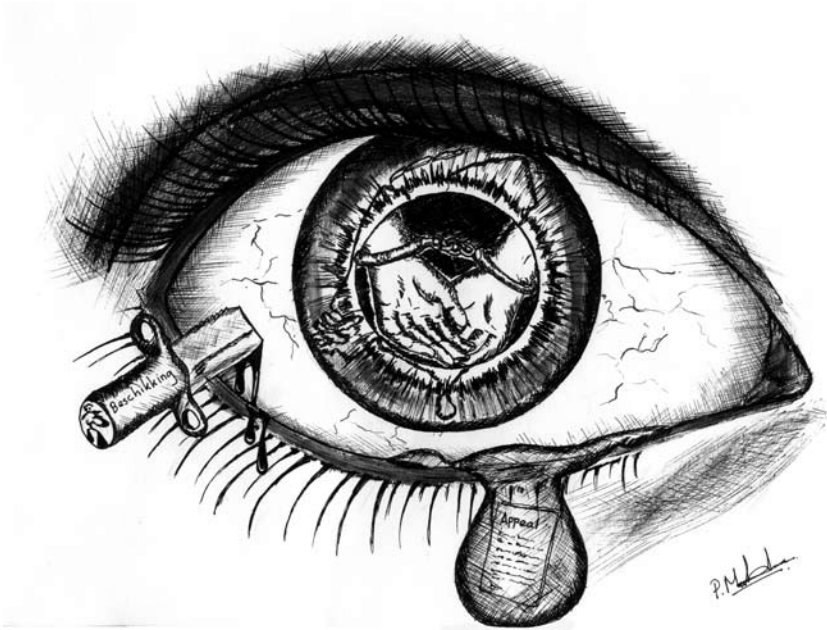
Dit werd gehonoreerd. Nu verblijft hij in een grote stad in het oosten van het land.

Hij laat me een cartoon zien, die ik prachtig vindt. We spreken af dat hij onze brochure voorziet van cartoons.

Hij is in therapie en krijgt medicijnen voor zijn psychische trauma. Af en toe wil hij niet meer leven. Dan ziet hij geen toekomst meer.

Hij verlangt naar contact met zijn moeder, maar weet niet waar zijn familie is. Ja, hij weet dat het Rode Kruis aan *tracing* doet, maar hij heeft geen vertrouwen in het Rode Kruis. De Sri Lankaanse overheid zou immers te weten kunnen komen waar zijn familie is of waar hij nu is. Hij is alleen maar bang. We drinken een kop koffie en ik zeg dat hij me altijd bellen mag en dat we contact houden. Hij is immers onze cartoonist. Even glimlacht hij.

“BLIJF IK OF GA IK TERUG?”

Eind 2002 komt E vanuit Egypte naar Nederland. Zijn doel is geld verdienen en dan terug gaan om in Egypte een bedrijfje te starten. In Egypte is veel armoede en hij heeft er weinig kansen. Op een toeristenvisum reist hij naar Italië, maar na een paar maanden houdt hij het daar voor gezien. Op advies van een vriend in Nederland gaat hij naar ons land omdat er volgens die vriend in België en Nederland wel behoefte is aan een kok als E die oriëntaals kan koken.

Hij slaapt dan hier, dan daar. Soms in de daklozenopvang, soms bij vrienden en hij klust wat bij. In keukens en in de tuinbouw werkt hij niet, want hij is bang voor controle. Hij stuurt geen geld naar Egypte, hij spaart. Op dit moment kan hij merken dat de kredietcrisis er is: hij heeft nauwelijks klussen en daardoor nauwelijks inkomen. Hij slaapt bij een vriend die hij heeft geholpen met laminaat leggen en met andere klusjes in zijn huis. Maar eendaags komt de vrouw van die vriend naar ons land en dan moet hij weer op zoek naar een andere plek om te wonen.

OPGEPAKT

Door gezondheidsklachten komt hij terecht bij STIL, een organisatie die zich inzet voor illegalen, waar men aanbiedt een procedure te starten, maar hij weigert. Er is in Egypte immers geen oorlog, hij is geen vluchteling, een procedure maakt geen kans, schat E in. Maar hij gaat wel koken voor het project Grenzeloos: samen met een Chinees en een Palestijn kookt hij multiculturele maaltijden voor vreemdelingen. Hij vraagt of hij het risico loopt dat daar controle komt. Dat risico is er niet want er zijn voor dit project afspraken gemaakt met de gemeente, verzekert iemand hem.

Maar in april 2007 komt er inspectie. De Palestijn en E hebben geen papieren en belanden in de politiecel, waar ze zes dagen blijven, zonder tv, krant of radio. Twee keer per dag een half uur luchten.

Na klachten over het kapotte toilet krijgt E wel een andere cel, die hij deelt met de Palestijn.

Binnen 24 uur is er een advocaat, en binnen een maand is er een rechtszitting. E verblijft dan in Kamp Zeist. Ze verlaten het detentiecentrum om 8.00 uur 's morgens en hun zaak dient om 13.45 uur. De rechtszitting duurt ongeveer 25 minuten en E heeft de indruk dat de zitting volgens de regels is verlopen.

Na tien dagen ontvangt hij het besluit tot uitzetting.

In afwachting daarvan zit hij met drie mannen in een cel van circa 3 bij 4,5 meter. Ze hebben samen een koelkast, een koffieapparaat, een tv en

een toilet. Ze krijgen weinig groente en fruit, maar wel punten waarvoor ze houdbare melk, koffie, thee en pindakaas kunnen kopen. "Soms is het eten niet echt gaar en er zijn veel spijsverteringsklachten. De gedetineerden krijgen ook zakgeld, waarvan ze voedsel kopen om zelf te koken, maar als er ruzie in de keuken ontstaat, gaat de keuken dicht. En dat gebeurt nogal eens.

STRAF

Op vechten staat de isoleercel, althans dat kan. Als een bewaker vechtende mensen ziet, schrijft hij een rapport en gaan de mensen voor straf de isoleercel in. Deze straf volgt na 2 of 3 uur of soms zelfs na een dag. De straf duurt drie dagen. E is er nooit geweest. "Ik blijf kalm", zegt hij. Maar ruzies ontstaan ook als de ene gevangene een film wil zien en een ander een sportprogramma. Soms loopt dat dan uit op een vechtpartij. Maar niet elke bewaker maakt een rapport op, er zijn er ook die de zaak sussen. Zij kalmeren de mensen, terwijl andere bewakers met agressie reageren.

WAARDIGHEID

"In een gesprek met terugkeerfunctionarissen word je onder druk gezet. Dan zeggen ze: als u niet meewerkt, blijft u hier heel lang zitten. E heeft de gegevens voor een *laissez passer* niet ingevuld. "Dat is mijn recht", zegt hij gelaten. "Als ik hier 100 jaar zit, nou dan 100 jaar. Kijk", zegt hij. "Als ik geboeid vanuit de gevangenis terugkeer in mijn land dan kom ik daar ook in de cel terecht. Ik heb nog nooit in de gevangenis gezeten, ik heb nog nooit iets crimineels gedaan. Ik heb mijn zelfrespect, mijn waardigheid".

Na 6 maanden krijgt E, net als hij aan het koken is, bericht dat hij mag gaan. Hij wordt naar station Amersfoort gebracht en krijgt € 6,50 om met de trein naar Utrecht te gaan en een brief dat hij binnen 24 uur het land moet verlaten. E is de stress van de gevangenis nog niet kwijt. Vroeger zag hij de toekomst voor zich als een bos bloemen, rooskleurig, nu ziet hij die vaak veel duisterder. Maar hij voelt de vrijheid dat hij steeds zelf kan beslissen: "blijf ik of ga ik terug? Soms lijkt het of ik nog maar net in Nederland ben. Ik ben nog niets verder gekomen, alleen ouder geworden."

De Nederlandse politiek vindt hij egoïstisch en populistisch. Zelf is hij vreemdeling, hier, maar ook in Egypte. Als je zo lang weg bent, dan ben je een vreemde als je terug zou komen. Maar, zegt hij, kalm glimlachend: "Ik heb geloof in de toekomst".

“MIJN TOEKOMST KAN LICHTER WORDEN”

Wanneer kwam u naar Nederland en waarom?

“Ik werkte bij de overheid, woonde in Kabul en ben gevlucht voor de Taliban.

Ik ben 50 jaar, getrouwd en heb vijf kinderen in de leeftijd van 14 tot 22.

We vluchtten als gezin naar Pakistan. Van daaruit ging ik met twee kinderen en mijn moeder naar Nederland, waar we op 19 januari 1997 arriveerden.

Mijn vrouw en de drie andere kinderen kwamen later.

Toen ik probeerde om mijn vrouw en de andere kinderen naar Nederland te halen, kreeg ik problemen. De IND ging mijn dossier weer bekijken en concludeerde dat ik misschien met de geheime dienst had samengewerkt, wat beslist niet het geval was. Mijn status werd in getrokken, terwijl ik hier al acht jaar had gewerkt. Ik had al acht jaar een status maar die is ingetrokken met ‘F1’.

Ik kreeg een uitnodigingsbrief van de Dienst Vertrek om op het politiebureau te komen in Apeldoorn. Mijn advocaat zei dat dit geen kwaad kon. Iemand van de kerk is met me meegegaan. Men vroeg op het bureau of ik ook terug wilde naar mijn land. Dat wilde en kon ik niet.

Ik werd twee nachten in de cel gezet. Ik was totaal verrast. Mijn vrouw mocht zaterdagmiddag nog wat kleding brengen en ook een contactpersoon van de kerk mocht komen. Op maandagochtend werd ik in een politieauto naar Zeist gebracht. Daar geldt het protocol voor ‘echte’ gevangenen.

Wat ik bij me had, werd voor mij bewaard. Waar weet ik niet, maar na de detentie kreeg ik mijn spullen terug.”

Kreeg u direct een advocaat?

“Mijn eigen advocaat kwam zaterdagochtend al op het politiebureau in Apeldoorn op bezoek. Drie weken later kwam ik voor bij de rechtbank in Assen. De zitting was een aanfluiting. De rechter merkte op dat hij er niet uit kwam en meer te doen had die dag. Na een week kreeg ik te horen dat ik terecht was vastgezet.

In mijn cel waren er twee stapelbedden voor vier mensen. Met de bewakers had ik geen problemen en het eten was redelijk. De medische zorg was voor mij ook goed.

Zelf heb ik niet in de isoleercel gezeten. Ik heb in die 4 weken meegemaakt dat sommigen een paar uur in de cel terecht kwamen. Een Koerdische jongen

die zich machteloos en onheus behandeld voelde, schreeuwde tegen de politie, waarna hij enkele uren in de isoleercel heeft gezeten.”

Wat gaf u kracht gedurende de periode van detentie, waar hield u zich aan vast?

Ik kreeg kracht door mijn geloof. Ik kreeg veel kaarten van mensen van de kerk en ik las in de bijbel. Ik ben christen.

Na 4 weken kwam ik eruit. Mijn vrouw kwam net op bezoek en ik kon na enige tijd, na het ondertekenen van allerlei papieren, met haar naar huis. Met mijn medegevangenen ging het best goed. Ik ben daar maar kort geweest. Als je lang in detentie bent, zie je weinig uitkomst en krijg je stress. Dat is mij bespaard gebleven.”

Kunt u vertellen hoe het nu met u gaat?

“Mijn kinderen hebben nog steeds veel last van stress en worden snel boos. De oudste zit op het atheneum en eentje op de havo. Als ik de postbode zie komen, ben ik bang wat hij voor post brengt. Als mijn kinderen een politie-auto zien, zijn ze bang. Mijn moeder van 78 kreeg dit huis toegewezen en wij wonen als het ware bij haar in. Wij proberen zo goed mogelijk te integreren, hebben goede contacten met Nederlandse bureaus en met de kerk. Tot nu toe houdt mijn geloof mij op de been.”

Hoe ziet u uw toekomst?

“Mijn toekomst kan lichter worden, hij is nu donker. Mijn advocaat denkt dat hij 90 procent kans heeft deze zaak te winnen. Maar mijn toekomst is nu nog onzeker. Enkele van mijn kinderen, onder wie eentje van 22 jaar, heeft nog steeds een status voor bepaalde tijd.

Ik wacht af wat de advocaat kan bereiken. Zolang ik geen zekerheid heb, is mijn leven donker.”

“DRIE MAANDEN WAREN ALS DRIE LANGE JAREN”

De toen 16 jarige I kwam in 2002 vanuit Iran, via Turkije, naar Nederland. I zat met twee anderen in een vrachtwagen. De chauffeur stopte en zei dat ze moesten uitstappen. In een benzinstation naast de snelweg vroeg I om de politie te bellen. De politie kwam en bracht hem naar Zevenaar, waar vandaan hij naar een tentenkamp ging. Na twaalf dagen keerde I terug naar Zevenaar voor het eerste gehoor, hierna mocht hij naar een opvangcentrum waar later het tweede gesprek met de IND plaatsvond.

POLITIEK ACTIEF IN IRAN

I verloor zijn politiek actieve ouders op jonge leeftijd. Ze werden geëxecuteerd. Samen met een oudere broer groeide hij op bij zijn grootouders. Ze werden vaak lastig gevallen. Daarbij ging het om invallen van de politie die op zoek was naar bewijs van politieke activiteit van familieleden. Tijdens de studentenopstand in 1999 verdween zijn oudere broer die bij de opstanden aanwezig was. Ze vonden hem dood terug, met tekenen van marteling. Zijn grootouders, die inmiddels overleden zijn, regelden via vrienden mensen-smokkelaars die I naar Europa brachten.

I trof het slecht: De inspanningen van zijn advocaat leidden niet tot een verblijfsvergunning. “Ik had pech”, zegt I, “ik had een slechte advocaat, maar nu heb ik een goede advocaat”.

OPGEPAKT

Begin maart, twee jaar geleden, loopt I door Oog in Al in Utrecht als drie mannen in burger hem staande houden en vragen naar zijn identiteitspapieren. Omdat hij die niet heeft, wordt hij opgepakt. Hij belandt om 10.00 uur in de politiecel. Als hij vertelt wie hij is, beschikt de politie binnen twee uur over zijn gegevens en een foto. I kwalificeert de vertaling van de tolk bij de politie als ‘slecht’. Hij gebruikt antidepressiva en kalmeringsmiddelen, maar heeft ‘s avonds om 22.00 uur nog geen eten, drinken of medicijnen gekregen.

Binnen twee dagen ziet hij een advocaat die hem uitlegt dat hij in detentie zit omdat hij is uitgeprocedeerd. Op dat moment is zijn advocaat (een ander dan degene die hij in detentie ontmoet) wel bezig met het heropenen van zijn procedure. Na vijf dagen politiecel wordt hij naar Kamp Zeist gebracht waar hij eerst een cel deelt met een Surinamer, daarna met een Marokkaan. Beiden hebben een strafrechtelijke detentie erop zitten. Daarom heeft I het gevoel dat hij met criminelen is opgesloten.

Hij komt weliswaar binnen dertig dagen voor bij een rechtbank, maar hij heeft hier geen hoge pet van op. “Binnen twee minuten is zo’n rechtszitting voorbij. Daaraan kan je niet het gevoel ontlenuen dat jouw zaak serieus wordt genomen. De rechter is niet geïnteresseerd in jouw verhaal.”

VREEMDELINGENGEVANGENIS

Voor de vreemdelingengevangenis zegt I geen woorden te hebben. Twee tot drie keer per dag mag hij drie kwartier naar een soort kantine. Hij mag een keer per dag luchten. De gevangenen komen de tijd door met hangen voor de tv. De hele dag en ook ‘s nachts wordt er voortdurend door raampjes gekeken. Ook is er voortdurend lawaai, zodat van rustig slapen niets komt.

“Een trauma, die tijd”, zegt I.

De vreemdelingen in detentie krijgen kant-en-klaarmaaltijden voor de magnetron. Veel eten belandt in de vuilnisbak, maar I eet de maaltijden, want hij heeft geen geld en wil niet ziek worden.

“Er zijn artsen, maar ze begrijpen je niet. De ene keer zeggen ze dat het goed met je gaat en je geen antidepressiva nodig hebt, de andere keer willen ze de hoeveelheid verdubbelen”, vertelt I. Hij heeft zich steeds gehouden aan de hoeveelheid medicijnen die zijn huisarts heeft voorgeschreven, omdat hij hem vertrouwt.

“Je krijgt tweedehands kleding in zo’n cel”, vertelt I, “maar wie heeft die kleding gedragen? Is de vorige drager ervan ziek geweest?” I vroeg het zich af en voelde zich er onveilig bij.

ISOLEERCEL

Elke dag vonden in de vreemdelingendetentie ruzies en gevechten plaats. Veel gedetineerde vreemdelingen belandden in de isoleercel. Op last van de arts heeft I ook twee maal een paar dagen, die maanden leken, in de isoleercel gezeten. Er lag overdag een matras en ‘s avonds kreeg hij een kussen en een deken die ‘s ochtends weer werden weggehaald. Hij zag alleen mensen die eten en medicijnen kwamen brengen. Per dag een kwartier luchten en voor het overige in een cel, waarvan het licht dag en nacht brandde.

I is nog steeds aangedaan als hij er over vertelt. Op de vraag of mensen echt niet meewerken aan hun vertrek, zegt I dat ambassades niet meewerken.

Ze geven geen papieren. De Dienst Terugkeer en Vertrek legde zijn dossier terzijde. I had niets waaraan hij zich kon vasthouden in detentie. “Ik werd er elke dag gek van”, zegt hij. Een telefoontje met zijn advocaat of met zijn huisarts gaf dan even wat lucht.

VRIJGELATEN

Dan komt opeens de dag dat I 's middags te horen krijgt dat hij wordt vrijgelaten 'vanwege andere belangen'. Om 7.00 uur wordt hij naar station Amersfoort gebracht met een paar euro.

Hij heeft bijna drie maanden in de gevangenis gezeten, maar het leken volgens hem drie lange jaren. Het gaat nu goed met hem. Hij heeft een kamer in de noodopvang in Utrecht. Een advocaat werkt aan een buitenschuldprocedure en er loopt een procedure bij het Hof in Straatsburg.

I heeft er nooit over nagedacht wat de Nederlandse overheid moet doen als uitgeprocedeerden niet terug gaan. Hij zegt: "Als je je land, je vrienden en familie verlaat, dan is er iets aan de hand. Dat doe je niet zomaar. Als mensen hier al jaren zijn, moet je ze laten blijven. Ook al moeten ze dan nog lang op een huis wachten: dat is niet erg. Maar ze moeten wel perspectief hebben. Mensen met echte problemen moet je toegang tot Nederland geven".

Hij kan zich niet voorstellen dat je naar Europa gaat als je niet echt je land uit moet, als je niet echt problemen hebt.

IK ZIE NOG GEEN TOEKOMST

Op mijn vraag hoe hij de toekomst ziet antwoordt I: "Ik zie nog geen toekomst". Eerst moet er een vergunning tot verblijf zijn, eerst moet er ergens een plek op deze wereld zijn waar hij mag zijn, waar hij mag blijven. Waar zal deze jongen van 24 jaar een eigen plek vinden, met mensen om zich heen die van hem houden?

“BETER IN DETENTIE DAN OP STRAAT”

In 2002 kwam P vanuit Noord-Vietnam naar Nederland. Hij werd door een oom (iedereen kan daar een oom zijn) geholpen om via Rusland en Frankrijk naar Nederland te komen. Hij was toen 16 jaar. Zijn vader was een Chinees. De Vietnamese regering stuurde in 1979, vanwege de oorlog, alle Chinezen terug naar China.

Hij kwam per trein in ons land aan en ging naar het aanmeldcentrum in Rijsbergen, waar men hem meteen doorstuurde naar het detentiecentrum voor vreemdelingen in Tilburg, omdat men niet wilde geloven dat hij nog maar zestien jaar was. Hij was een alleenstaande minderjarige asielzoeker (AMA). P probeert nu bewijs uit Vietnam te krijgen dat hij daar naar school ging. P heeft verschillende malen in detentie gezeten en hij verbleef ook in een tentenkamp. In Rijsbergen voelde hij zich normaal behandeld. Er waren 8 mensen op 1 kamer met stapelbedden. Gelukkig voor hem waren er nog enkele Vietnamezen op zijn kamer. Zijn bezittingen, die in een tas pasten, moest hij afgeven. Hij had een goede tolk, maar geen advocaat en hij is ook niet bij de rechtbank geweest.

De situatie in de detentie beviel hem goed. Hij werkte onder andere in de wasserij. Een keer per week sportte hij en een uur per dag mocht hij naar buiten. Het eten was goed en hij kwam 6 kilo's aan! Er was een bibliotheek met onder meer Vietnamese boeken. Hij is nooit ziek geweest en ook nooit in de isoleercel gestopt. Er kwamen wel medecelgenoten in de isoleercel, meestal na vechtpartijen. P was blij dat hij eten en onderdak had, ook al was dat in een cel. Beter in detentie dan op straat, aldus P.

Van een Vietnamese medecelgenoot had hij een adres gekregen van een Vietnamese familie in Breda, waar hij een half jaar is gebleven. Daarna ging hij met een andere Vietnamees naar Kerkrade. Daar leerde hij zijn huidige vriendin kennen en kreeg hij contact met V die bij VluchtelingenWerk werkte.

Hij werd 14 dagen vastgezet in Ter Apel. Zijn vriendin werd op straat gezet. Na die 14 dagen ging P naar Sittard. Zijn vriendin kreeg een dochtertje dat hij op de detentieboot in Rotterdam één keer heeft gezien. Hij was twee keer in detentie op de detentieboot in Rotterdam en heeft tien maanden in Tilburg doorgebracht. In Rotterdam vond hij de leefomstandigheden niet goed. Ook is hij twee maanden in het detentiecentrum in Alphen aan de Rijn geweest. Daarna werd hij vrijgelaten.

De familie in Breda die hem had opgevangen, kocht ook een huis in Etten-Leur waar P mocht verblijven. Na een inbraak, waarbij hij alleen thuis was, heeft de politie hem opgepakt en naar het politiebureau in Breda gebracht. Een dag voor de Kerst (in 2007) werd hij op straat gezet. Hij kreeg twee documenten mee: een rechterlijk bevel en het politiedocument waarin stond dat hij binnen drie dagen uit Nederland moest vertrekken.

Maar P ging terug naar Kerkrade. Hij kreeg er opnieuw contact met de heer V van VluchtelingenWerk. V heeft een oproep op de mail van VluchtelingenWerk gezet met de vraag of iemand P onderdak wilde bieden. Hierop heeft iemand uit Sneek gereageerd en P woont nu alweer een jaar bij hem. Zijn vriendin en dochtertje wonen nu in het asielzoekerscentrum in Dokkum. Daar ziet P hen geregeld.

P heeft altijd meegewerkt aan zijn terugkeer. Hij ging naar de Vietnamese ambassade in Den Haag, maar hij kreeg er geen laissez passer.

Op de vraag wat hij vindt wat de Nederlandse overheid zou moeten doen als mensen niet vertrekken en hier ook niet mogen blijven, antwoordt hij dat de regering de mensen werk zou moeten geven, als ze geen strafblad hebben. Werk is beter dan een uitkering.

Hij wil dolgraag werken in de bouw of schilderen. Hij wil alles aanpakken. Volgens zijn gastheer in Sneek is hij heel handig.

P heeft in al die jaren een gevoel gehad opgejaagd te zijn. Van de ene detentie naar de andere. Hij ontleende zijn kracht om het vol te houden door het lezen in de Bijbel en hij ging, indien mogelijk, in de detentie naar de kapel. Hij vindt dat je niet teveel moet gaan piekeren.

Hij zou graag gebruik willen maken van de schijnendheidsclausule. Hij heeft een vrouw en kind en er komt binnenkort weer een kindje bij. Hij benadrukt nogmaals dat hij dolgraag wil werken. P is een vrolijke jongeman. Hij vindt dat hij geweldig wordt opgevangen maar hij zou heel graag een zelfstandig leven willen leiden.

2. POSITION PAPER KERK IN ACTIE

INZAKE VREEMDELINGENDETENTIE, TEN BEHOEVE VAN RONDE- TAFELGESPREK 18 FEBRUARI 2009

TOETSEN

Vreemdelingendetentie mag slechts een ultiem middel zijn. Nu al is het zo dat detentie slechts plaatsvindt als er zicht op uitzetting is en er een vermoeden bestaat dat de vreemdeling zich aan uitzetting zal onttrekken. Kerk in Actie heeft twijfels over de toepassing van deze criteria omdat:

- sommige mensen in bewaring worden gezet als ze zich melden, hiertoe opgeroepen middels een brief, en
- meer dan 50 procent van de in bewaring gestelde vreemdelingen uiteindelijk op straat gezet wordt, en Nederland dus niet verlaat.

- 1) Een betere toetsing van de criteria is wenselijk.
- 2) Er zou meer gebruik kunnen worden gemaakt van het buitenschuld-criterium. Uiteraard gaat het in voorkomende gevallen ook om het niet meewerken van de uit te zetten vreemdeling, maar niet in alle gevallen is hiervan sprake.
- 3) Daarnaast zou geprobeerd moeten worden om meer gebruik te maken van andere middelen, zoals garantstelling.

BESCHADIGING

Bij vreemdelingenbewaring kun je spreken van een totalitair instituut zoals beschreven door Erving Goffmann (1922-1982) in zijn boek "Asiel", met de daarbij behorende gevolgen voor de vreemdelingen, vooral als ze langere tijd in zo'n instituut verblijven, waarvan de belangrijkste zijn:

- verlies van identiteit;
- verlies van menswaardigheid en zelfrespect.

Dit gegeven wordt gestaafd door de verhalen die Kerk in Actie hoort van justitie-pastores en in de ontmoeting met vreemdelingen die in bewaring zaten.

Redenen om:

- 1) Geen minderjarigen in detentie te zetten. Immers, zij moeten nog identiteit en zelfrespect opbouwen. Het is niet waardig om dit proces van jonge mensen af te breken en te vernietigen, ook al wordt dit niet beoogd.

- 2) Geen mensen in detentie te zetten die getraumatiseerd zijn. Bij hen zijn zowel identiteit als eigenwaarde vaak al beschadigd. Een verdere beschadiging dient te worden voorkomen. Onlangs vertelde een hoofd van een detentiecentrum dat steeds meer zwakke groepen in de vreemdelingendetentie verbleven.
- 3) Geen chronisch zieken en gehandicapten in de bewaring. Bewaring is zeker voor deze groep geen adequate plek.

REGIME

Het motief om over te gaan tot vreemdelingenbewaring is het voorhanden zijn van de vreemdeling, zodat deze kan worden uitgezet. Simpel gesproken zou dus een muur om hen heen volstaan. Daarom is het vreemd dat de vreemdelingen aan een zo streng regime worden blootgesteld. Zoals: 1 uur bezoek, geen mobiele telefoon. Het regime heeft geen enkele relatie met de reden tot bewaring. Eind januari 2009 had Kerk in Actie overleg met pastors en kerkelijk werkers in Duitsland. Gezamenlijk is er toen benoemd wat er voor de vreemdelingen, indien ze zonder strafrechtelijke redenen worden opgesloten, minimaal voorhanden moet zijn. We kwamen, mede omdat dit in enkele Duitse inrichtingen al de huidige situatie is, op het volgende:

- vrije toegang tot tolken
- psychologisch onderzoek aan het begin van de detentieperiode
- voortdurende mogelijkheid tot juridische ondersteuning
- onafhankelijk sociaal-maatschappelijk werk
- vrije toegang voor mensenrechtenorganisaties en Ngo's
- opslaan en bewaren van bezittingen van de ingeslotenen
- ruimschootse toegang tot communicatiemiddelen (mobiele telefoon, internet)
- ruime mogelijkheid tot het ontvangen van bezoek
- geen separeercellen
- mogelijkheden om betaald werk te doen en mogelijkheid om recreatieactiviteiten te doen
- een zo groot mogelijke bewegingsvrijheid
- gezond voedsel.

Een en ander lijkt veel, maar nogmaals, deze mensen moeten slechts beschikbaar zijn en zitten niet strafrechtelijk vast. Dit vastzitten duurt soms maanden, zoals bij Surinamers, bij wie de ambassade meestal pas na 8 maanden bereikbaar is.

Omdat de richtlijn 'Removal en detention' Europees is vastgelegd, zou het goed zijn om ook de richtlijnen voor vreemdelingendetentie op dit niveau vast te leggen.

OPHEFFEN VAN BEWARING

In gesprekken met vreemdelingen die in bewaring zaten, valt het Kerk in Actie op dat bij de opheffing van bewaring mensen vaak aan het einde van de dag (als het donker is en in de winter koud) op straat worden gezet. Zelfs het smeken: "Mag ik blijven tot morgen?" helpt niet. Kerk in Actie vindt dat ook bij het opheffen van bewaring de menselijke waardigheid van de vreemdeling in het oog dient te worden gehouden. Natuurlijk gaat dit niet in alle gevallen mis, maar ons zijn voorbeelden bekend. Met als uitschieter een bejaarde vrouw die in het donker in de vrieskou op straat werd gezet. Zoiets vinden we een voorbeeld van hoe een overheid haar waardigheid kan verliezen.

*Kerk in Actie, Geesje Werkman
10 februari 2009.*

3. TER INSPIRATIE

GASTVRIJHEID

Ik zag vandaag een vreemdeling
Ik zette hem voedsel voor op de drinkplaats
en drinken op de drinkplaats
en muziek op de luisterplaats
In de naam van de Drie-eenheid
zegende hij mijn huis,
mijn bezittingen en mijn gezin.
En de lijster antwoordde met haar zang:
Hoe vaak, hoe vaak, hoe vaak
gaat Christus als vreemdeling vermomd
O, hoe vaak, hoe vaak, hoe vaak
gaat Christus als vreemdeling vermomd?

GEDICHTEN VAN VLUCHTELINGEN

Winter love

Free heart blooms and yearn for love
Smiling and falling like winter snow
Spotless white and beautiful snow
Reshaping and making the earth glow

Bright beautiful flower is the gift of love
It gladens the heart and forces smile
And cementing two lovers together
With illuminating hearts that breed only joy

Flowers are exchanged in the winter
Bringing rainbows in our house
Embrace, kiss and smile are the winter clothes
Making the body warm and healthy

Ezeh C.

Winter flower

Flowers smile and bloom in the winter
In shame and tremble, trees retreat
In their shells and pretend to be dead
With strong surviving instinct, flower lure
And seduce her preys with sweet smelling fragrance
Taking them to bed where intercourse take place
With the fertilization of ovaries, the flower
Reproduces and give us the delightful gift of nature

Ezeh C.

